

KUNSTHAT ROTTERDAM

JAARVERSLAG 2022

Tim Walker: Wonderful Things, foto Marco De Swart

INHOUDSOPGAVE

DE KUNSTHAL IN 2022

PROGRAMMA [P.06](#) ▶

EDUCATIE EN PUBLIEKS- ACTIVITEITEN

MARKETING & COMMUNICATIE

DEVELOPMENT

BEDRIJFSVOERING

[P.24](#) ▶

ROTTERDAMSE CULTURELE BASIS

ORGANISATIE

GOVERNANCE

RAAD VAN TOEZICHT

FINANCIËEL RESULTAAT

VOORUITBLIK 2023

DE KRACHT VAN SAMENWERKEN

BIJLAGES

[P.38](#) OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN ▶

[P.42](#) OVERZICHT KUNSTHAL LIVE ▶

[P.44](#) ROOSTER VAN AFTREDEN ▶

[P.45](#) NEVENACTIVITEITEN ▶

DE KUNSTHAL IN 2022

Dertig jaar geleden, op 1 november 1992, opende Kunsthal Rotterdam voor het eerst haar deuren. Een prachtig leeg gebouw dat vroeg om gevuld te worden, met tentoonstellingen groots in kwaliteit en diversiteit, en vele bezoekers. Ook in 2022 gaf de Kunsthal het iconische gebouw in het Museumpark invulling en kleur. Daarnaast zagen we dat het instituut tegen een stootje kan. We schudden de moeilijke coronajaren van ons af en gaan vol energie het komende decennium tegemoet.

In het weekend van 29 en 30 oktober vierden we met ons publiek, partners en het team het dertigjarig jubileum. Dit feest is op vele manieren kenmerkend voor ons jaar gebleken.

Het was een magisch jubileumweekend waarin we de veelzijdigheid van de Kunsthal vierden. Dit zagen we ook terug in ons programma. De Kunsthal stond garant voor een divers programma waarin verschillende cultuurdisciplines aan bod kwamen. We boden een podium aan inspirerende moderne meesters en hedendaagse kunstenaars, animatoren, jonge makers, dansers en muzikanten. En we zetten bijzondere communities in de spotlights, zoals in de tentoonstelling Deep in Vogue, en belangrijke makers als Claude Cahun en vele vrouwelijke designers en kunstenaars uit de afgelopen eeuw. De diversiteit zagen we ook terug in onze samenwerkingen met makers uit Rotterdam tot mondiale tentoonstellingspartners en onze trouwe vrienden van Instituto Buena Bista (IBB) Curaçao, met wie wij ook dit jaar een stevig All you can Art-programma presenteerden.

Het goedbezochte jubileumweekend zette tevens de toon voor het najaar. Want hoewel we gedurende het jaar een groot publiek mochten ontvangen, kwam het bezoek aanvankelijk rustig op gang. Het past in een landelijk beeld waarin het cultuurbezoek zich na de coronajaren moest herstellen. Nota bene ging de Kunsthal door de landelijke maatregelen pas eind januari van het slot. We constateerden dat het publiek vanaf oktober weer in groten getale hun weg naar de Kunsthal wist te vinden. Dankzij onder andere het grote succes van de rijk vormgegeven tentoonstelling Tim Walker: Wonderful Things maar ook In the Black Fantastic en Vrouwenpalet. Het belang en de urgentie van deze tentoonstellingen

werd gedeeld door de media en het publiek, wat zorgde voor veel positieve aandacht en hoge bezoekerscijfers. Mede hierdoor en de coronabijdrage van het Mondriaan Fonds, konden we het jaar financieel positiever afsluiten dan we aanvankelijk dachten.

Met ons dertigjarig jubileum hebben we ervaren dat we op een stevig fundament staan. Een basis gevormd door kennis, netwerken en getoonde veerkracht. Daarnaast voelen we de energie van een nieuw begin. De komst van veel nieuwe medewerkers leidt tot frisse ideeën en inzichten. Maatschappelijke ontwikkelingen vragen een alerte en actieve houding van cultuurinstellingen en met doortastendheid pakken we hierin onze rol. Dat kunst en cultuur daarbij een veelkleurige bron van inspiratie zijn, leerden we ook in 2022 van fotograaf Tim Walker, die met zijn indrukwekkende tentoonstelling de verbeelding wist te prikkelen.

Al met al kijken we tevreden terug op afgelopen jaar. Op het mooie programma, op de experimenten die we aangingen en het team dat we met elkaar vormden. Onze grote dank gaat uit naar onze collega's, naar de leden van onze raad van toezicht en alle andere partners en begunstigers.

We stappen vol vertrouwen 2023 in. Een jaar waarin ons misschien uitdagingen wachten door de economische omstandigheden, maar ook een jaar waarin we een heel mooi programma neerzetten. Onderscheidend, kwalitatief sterk, divers: de Kunsthal is een gezonde dertiger, in de kracht van haar leven.

Marianne Splint, Algemeen directeur
Herman van Karnebeek, Zakelijk directeur

“IK KIJK ERNAAR UIT OM HET SUCCES VAN 2022, SAMEN MET HET ZEER BETROKKEN TEAM, DE MAKERS EN DE VELE SAMENWERKINGSPARTNERS, VERDER UIT TE BOUWEN.”

MARIANNE SPLINT

PROGRAMMA

Het ligt in de missie van de Kunsthal besloten om een zo breed en divers mogelijk publiek van kunst en cultuur te laten genieten. Daarbij is een programma waarin verschillende mensen zich kunnen herkennen en waarbij iedereen kan meedoen van belang. Het contrastrijke programma van tentoonstellingen en evenementen zorgt voor kruisbestuiving tussen verschillende publieksgroepen. Zij ontmoeten elkaar in de Kunsthal en nemen kennis van elkaars mening en achtergrond.

De Kunsthal wil hierbij altijd zorgen voor een veilige omgeving waar iedereen met respect wordt benaderd. We hebben in de samenstelling van ons tentoonstellingsprogramma gelet op de diversiteit in kunstdisciplines maar ook verhouding man-vrouw, culturele achtergrond, breed toegankelijke en niche onderwerpen. Om echt inclusief te zijn, zijn onze partners van groot belang bij het maken van een relevante programmering en in de communicatie daarover. Zij openen ons de ogen voor onbewuste vooroordelen, delen kennis, bereiken nieuwe publieksgroepen en slechten barrières. De samenwerking is hierbij gelijkwaardig; co-creatie en mede-eigenaarschap zijn randvoorwaarden bij het Kunsthal LIVE programma.

INTERNATIONALE PROFILERING

Jaarlijks vormen drie hoofdtentoonstellingen, waaronder minimaal een grote internationale productie, de ruggengraat van onze programmering. Dankzij steun van Stichting Droom & Daad kon de Kunsthal deze strategie ook in 2022 verwezenlijken. De internationale publiekstrekkingen waarborgen een constante bezoekersstroom en dragen bij aan het internationale profiel van de Kunsthal. Deze tentoonstellingen zijn met gerenommeerde buitenlandse partners gemaakt: de hoogwaardige kunsttentoonstelling Calder Now met de Calder Foundation in New York, Tim Walker: Wonderful Things met het Victoria and Albert Museum in Londen en Studio Tim Walker, en In the Black Fantastic met gastcurator Ekow Eshun en Hayward Gallery in Londen. In diverse tentoonstellingen

waren werken te zien uit collecties van vooraanstaande nationale en internationale musea en verzamelaars.

TENTOONSTELLINGEN 2022

Met de eigen Kunsthalproductie Calder Now presenteerde de Kunsthal in het voorjaar een carrière-omvattende selectie werken van Alexander Calder naast werk van tien toonaangevende hedendaagse kunstenaars. De tentoonstelling Deep in Vogue kon na de lockdown succesvol worden verlengd en bood inzicht in de wereld van ballroomcultuur: een subcultuur gevormd door en voor queer en transgender mensen, zwart en van kleur. Nederlands bekendste talenten op het gebied van animatie Job, Joris & Marieke toonden hun absurde en humoristische universum in de grote HAL 1, waaronder de speciaal voor de tentoonstelling ontwikkelde experience Nobody. Met Here We Are! Women in Design 1900 – Today zette de Kunsthal meer dan honderd vrouwelijke ontwerpers in de spotlight. Iedereen kon dit jaar, zowel binnen als buiten de Kunsthalmuren, weer meedoen met de kunstenaars van All you can Art. In het najaar werd de roze loper uitgerold voor de wereldberoemde fashionfotograaf Tim Walker. En gastcurator Ekow Eshun brengt met In the Black Fantastic de verleidelijke, uitbundige werken van elf hedendaagse kunstenaars uit de Afrikaanse diaspora naar Rotterdam.

P.38 OVERZICHT TENTOONSTELLINGS-PROGRAMMA 2022 >

Smaakmakers tours en performances in de tentoonstelling Deep in Vogue, foto Marco De Swart

CALDER NOW & SCAPINO BALLET ROTTERDAM

Speciaal voor de tentoonstelling Calder Now maakte Scapino Ballet Rotterdam nieuw werk. Dit levert een verrassende ontmoeting op tussen de dans van Justin de Jager en de kunst van Alexander Calder. De een is een jonge choreograaf, pionier in de uit de breakdance afkomstige dansvorm 'threading'. De ander was een baanbrekend kunstenaar en pionier in kinetische kunst.

In Intertwine, dat midden tussen het werk van Calder en de hedendaagse kunstenaars gepresenteerd werd, komen de verschillende kunstvormen op natuurlijke wijze bij elkaar. De Jager trakteerde de bezoeker op een hypnotiserend kijkspel van gedetailleerde bewegingen die oneindig aan elkaar worden geregen. Samen met filmmaker Justin Bekker maakte De Jager ook een speciale filmversie van Intertwine, die op zaterdag 19 maart in première ging in het Auditorium van de Kunsthall, met een introductie door de makers. De première was ook via een livestream te volgen.

Intertwine, Scapino Ballet Rotterdam, foto Marco De Swart

ALL YOU CAN ART

Sinds enkele jaren trekt All you can Art vanuit de Kunsthall de Rotterdamse wijken in, met als missie iedereen de kans te geven samen kunst te maken, te leren en te ontdekken. All you can Art laat al zeven jaar zien welke verbindende rol kunst kan spelen binnen de maatschappij. Ook de Pauluskerk, die de meest kwetsbare mensen in de stad een vangnet biedt, heeft al langere tijd een kunst- en cultuurprogramma. Na een succesvolle eerdere samenwerking ontstond de wens om All you can Art kunstenaars langere tijd een rol te laten spelen binnen de kerk. In het voorjaar namen de kunstenaars zes weken lang intrek in de Pauluskerk om samen met bezoekers te werken aan een organisch groeiende tentoonstelling. Daarna ontwikkelde een deel van deze bezoekers zich in de zomer tot vaste deelnemer van All you can Art in de Kunsthall. Ook de samenwerking met Reakt werd verdiept. Deze instelling, onderdeel van Parnassia Groep, helpt mensen met psychische problemen of een verslavingsachtergrond hun weg te vinden in het dagelijks leven. Met het project 'Kunstness' zijn All you can Art kunstenaars voor het eerst een jaar lang actief bij verschillende vestigingen van Reakt in het land.

Bezoek staatssecretaris Gunay Uslu aan All you can Art, foto Fred Ernst

Deelnemers van de Pauluskerk aan All you can Art, foto Fred Ernst

KUNSTHAL LIVE

Het contrastrijke tentoonstellingsprogramma presenteren we in combinatie met een veelzijdig activiteitenprogramma, waarmee we inspelen op de actualiteit en het publiek prikkelen om actief mee te doen, te leren, te ontmoeten en te ervaren. Doel hierbij is ook het bereiken van nieuwe publieksgroepen en een podium bieden aan partners en talent. Het innovatieve evenementenprogramma Kunsthal LIVE, waarin de verbinding wordt gelegd tussen een divers en vaak nieuw publiek, partnerinstellingen, makers en jonge start-ups, kon in 2022 weer tot bloei komen. Experiment en samenwerking staan voorop en het programma is altijd in ontwikkeling. Met Kunsthal LIVE opent de Kunsthal zich nog verder naar de stad: als culturele plek, podium en netwerklocatie ineen.

P.42 OVERZICHT KUNSTHAL LIVE 2022 ▶**TALENTONTWIKKELING: KUNSTHAL LIGHT**

Kunsthal Light is het talentontwikkelingsprogramma van de Kunsthal. Dit programma richt zich sinds 2011 in het bijzonder op jonge kunstenaars die in staat zijn op originele en artistieke wijze 'een groot gebaar' neer te zetten. Hiervoor stelt de Kunsthal HAL 6 (de ruim 25 meter lange etalage langs de hellingbaan) beschikbaar aan een kunstenaar die de vrije hand krijgt om hier een site-specific werk te maken. In 2022 werkten Mire Lee, Marlou Fernanda, Isa van Lier en Cindy Bakker mee aan Kunsthal Light.

KUNSTKOPPELS

Het event KunstKoppels is ontstaan vanuit de gedachte dat Kunsthal LIVE kan bijdragen aan de strijd tegen eenzaamheid. Tijdens KunstKoppels, in samenwerking met Rotterdamse Helden, ontmoet je in de Kunsthal iemand die voor jou helemaal nieuw en onbekend is. Iemand van een andere generatie, achtergrond of leefwijze. Wat het event zo waardevol maakt, is de connectie tussen de deelnemers, de mooie gesprekken en bijzondere verhalen die gedeeld worden. We zien een terugkerende groep die met meerdere edities per jaar meedoet, en tegelijkertijd zijn er elke keer vele nieuwe deelnemers die de verbinding durven aangaan met een onbekende en openstaan voor het ontdekken van andere perspectieven. Met KunstKoppels hebben we ons verbonden aan de Nationale Coalitie tegen Eenzaamheid. Eén van de edities in 2022 hebben we georganiseerd tijdens de Week tegen Eenzaamheid om zo extra aandacht te genereren voor de strijd tegen eenzaamheid onder zowel jongeren als ouderen.

KunstKoppels in Claude Cahun, Onder de Huid, foto Fred Ernst

Soundsuits van Nick Cave in de tentoonstelling In the Black Fantastic, foto Fred Ernst

EDUCATIE EN PUBLIEKSACTIVITEITEN

Educatie en publieksactiviteiten brengen het Kunsthalthprogramma tot leven; we activeren bezoekers, laten leren en we verbinden. We zien het als onze taak om door middel van een aantrekkelijk en leerzaam programma een nieuw en jong publiek te bereiken en duurzaam met de Kunsthalthal in aanraking te brengen. Dit speerpunt werd ook in 2022 op verschillende wijze ingevuld met mooie Kijkwijzers, ontmoetingen, Masterclasses, de Kunstbuzz, speciale rondleidingen en de Summerschool. Rode draad is het KunsthallLAB, de permanente educatieve ruimte waar kinderen en volwassenen actief participeren door middel van een combinatie van leren, entertainment en sociale interactie.

EDUCATIE VOOR HET ONDERWIJS

De Kunsthalthal laat leerlingen en studenten uit het primair, voortgezet, beroeps- en universitair onderwijs op een actieve manier de inhoud van de tentoonstellingen ervaren. In 2022 bezochten 9.589 leerlingen de Kunsthalthal in schoolverband in de 11 maanden dat wij open waren. Voor het primair en voortgezet onderwijs zijn bij verschillende hoofdtentoonstellingen Kijk&Doe-tochten of Kijkwijzers ontwikkeld. Ook organiseerden we een online Kunstbuzz bij Calder Now en een online filmsprogramma in samenwerking met Netwerk Filmeducatie bij Job, Joris & Marieke. In het KunsthallLAB konden leerlingen en reguliere bezoekers aan de slag met de thema's en technieken uit de tentoonstellingen. In het Cultuurtraject in samenwerking met SKVR volgden 887 leerlingen en hun leerkrachten een programma met workshops en rondleidingen.

In 2022 bouwden we vanuit de afdeling Educatie & Publiek door aan samenwerkingen met partners binnen en buiten de culturele sector, waarbij we met verrassende interdisciplinaire cross-overs ons perspectief verbreedden. Daarbij is het belangrijk

dat we gezamenlijk zoeken naar een vorm waarbij ieders kracht wordt benut en waarden worden gerespecteerd. Coöperatief, inventief en duurzaam, waarbij we ons aanbod constant verbeteren. De dynamische Kunsthalthalprogrammering vraagt immers om een dynamische houding.

Naast inhoudelijke stappen werkten we ook verder aan een organisatorische kwaliteitsslag voor het educatietraject met scholen: van het proces van aanmelden en het contact met scholen voorafgaand en na het bezoek, tot opvang en begeleiding tijdens het bezoek. Dit is noodzakelijk om efficiënter te kunnen werken, de contacten met scholen en andere samenwerkingspartners te borgen, de capaciteit op de werkvloer te reguleren en de ervaring ook voor de overige bezoekers aangenaam te houden. In 2022 is gestart met het ontwikkelen van speciale rondleidingen voor schoolgroepen, waarbij een actieve houding en dialoog gestimuleerd wordt. Door een directe betrokkenheid te creëren worden kunst en cultuur maatschappelijk verankerd.

MBO MONDAY

Op 16 mei 2022 bezochten ruim 1.100 studenten van Albeda de Kunsthalthal voor een speciale MBO Monday. Een dag lang was de Kunsthalthal exclusief terrein voor de studenten, waarbij een uitgebreid programma werd georganiseerd, gemaakt dóór en vóór de studenten. Daarnaast konden de studenten de tentoonstellingen bezoeken. In projectteams bedachten en organiseerden de studenten muziek-, theater- en dansoptredens, battles, een modeshow, geluidscollages, workshops en kunstprojecten. De Kunsthalthal heeft sinds 2012 een convenant met Albeda, waarin is vastgelegd dat beide instellingen zich inspannen om mbo-studenten kennis te laten maken met kunst en cultuur. Met MBO Monday – mede mogelijk gemaakt door Fonds 21 – en andere samenwerkingen met het mbo, wil de Kunsthalthal bijdragen om van de mbo-student ook ná de studie een enthousiaste museumbezoeker te maken voor wie kunst en cultuur een vanzelfsprekende vrijetijdsbesteding of werkplek vormt.

MBO Monday, foto Mischa Mannot

ALL YOU CAN ART SUMMERSCHOOL

In 2022 vond voor het zevende jaar op rij de All you can Art Summerschool plaats. Dertig creatieve talenten - van alle leeftijden, achtergronden en opleidingsniveaus - deden mee en kregen de kans om zich zes weken lang op artistiek gebied te ontwikkelen. Dit jaar stond het thema Safe Space centraal. De studenten werkten samen met de kunstenaars aan verschillende opdrachten en projecten en leerden de Kunsthal en de stad Rotterdam beter kennen. Lees in het Summerschool Blog de ervaringen van de studenten.

SUMMERSCHOOL [BLOG](#)**PUBLIEKSACTIVITEITEN**

Naast educatie voor het onderwijs, de All you can Art Summerschool en het Kunsthal LIVE-programma, organiseert de afdeling Educatie & Publiek vele publieksactiviteiten rondom de tentoonstellingen en workshops in het KunsthalLAB. In 2022 kwam de samenleving na een aantal covidjaren weer in beweging: vanaf juni vervielen alle bezoekersmaatregelen en hadden we, naast ons eigen programma, te maken met enorm veel 'inhaal-events' in de stad: van IFFR en Art Rotterdam tot Museumnacht. Dit bood kansen maar ook uitdagingen voor het team. Enkele highlights zijn Studio Calder Now in samenwerking met de

kunstenaars van All you can Art, filmprogramma's rondom Job, Joris & Marieke in samenwerking met LantarenVenster en de VPRO, een 'deep dive' programma rondom de tentoonstelling over het werk en leven van Claude Cahun, waaronder een samenwerking met Rotterdam Pride en The Utopia Ball, en audiotours bij de tentoonstelling Here We Are! Women in Design 1900 - Today. Voor de tentoonstelling In the Black Fantastic is samengewerkt met gastprogrammeur Stephanie Afrifa. En last but not least: de jubileumviering waarin de Kunsthal dertig uur open was, met programmering voor alle publieksgroepen.

OVERZICHT ACTIVITEITEN [2022](#)

Summerschoolstudenten, deelnemers Pauluskerk en All you can Art kunstenaars in de Kunsthal, foto Fred Ernst

KUNSTHAL LIVE OP ZONDAG

Na twee covidjaren waarin dit zomerse buiten-festival niet mogelijk is geweest, kon Kunsthal LIVE OP ZONDAG dit jaar weer plaatsvinden. Er werd gedanst, naar muziek geluisterd en gepicknickt op het plein voor de Kunsthal in een levendig Museumpark. Families en vrienden kwamen samen om elkaar te ontmoeten en werden verleid tot deelname aan workshops en rondleidingen door de tentoonstellingen. Het festival – geschikt voor alle leeftijden – was gratis toegankelijk en bood een prachtige kruisbestuiving tussen kunstliefhebbers en gezelligheidszoekers.

Deze zomer vond de laatste serie plaats in de reeks die mogelijk werd gemaakt door de VriendenLoterij. In deze editie hebben we de rol van de samenwerkingspartners vergroot: elke zondag werd 'omarmd' door een partner, die medeverantwoordelijk werd voor de invulling van de programmering en het betrekken van hun achterban. Samenwerkingspartners waren Rightaboutnow Inc, Instituto Buena Bista Curaçao, Maite Hontelé en Salsability, en creative impact platform ELLAE.

Solid Ground Movement tijdens Kunsthal LIVE OP ZONDAG, foto Marco De Swart

MARKETING & COMMUNICATIE

De Kunsthal positioneert zich al jaren als een publieksvriendelijke instelling voor alle doelgroepen: van fashionista's tot design-, kunst- en muziekliefhebbers, van senioren tot families en talrijke jongeren. Een laagdrempelig 'palais des festivals' waar altijd iets te doen is en waar de enige zekerheid is dat je verrast wordt. Het publiek is net zo gevarieerd als het programma. In 2022 lag de focus op het terugwinnen van het publiek na de coronaperiode: de Kunsthal ontving totaal 174.866 bezoekers in 11 maanden, waarvan circa 30% nieuw publiek. Sinds vijf jaar is onder het Kunsthalpubliek een duidelijk opwaartse trend te zien in bezoekers onder 26 jaar. Dit zijn jongeren die de Kunsthal individueel of in schoolverband bezoeken. In 2022 waren er 32.360 bezoekers onder de 26 jaar: 18,5% van het totaalbezoek.

PUBLIEKSONDERZOEK EN -BEREIK

De Kunsthal werkt voortdurend aan verbreding en vergroting van haar publiek. Om kennis over het publiek te vergaren, maakt de Kunsthal gebruik van verschillende bronnen. In 2022 heeft de Kunsthal zich aangesloten bij de kerngroep van het nieuwe initiatief Museum Monitor, een continue bezoekersonderzoek waarbij we samen met een aantal grote collega-instellingen werken aan een representatieve benchmark. In dit proces leren we van elkaars ervaringen.

Uit publieksonderzoeken volgt dat de Kunsthal voor haar totale programma in 2022 gemiddeld een 8,2 scoort, met uitschieters van een 8,5 voor In the Black Fantastic en 8,8 voor Tim Walker: Wonderful Things.

DOELGROEPENMODEL ROTTERDAM FESTIVALS

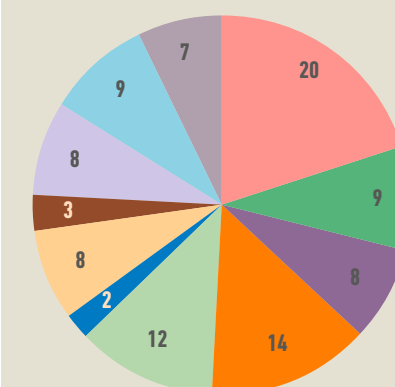
Daarnaast doet de Kunsthal mee aan het postcode-onderzoek voor het doelgroepenmodel van Rotterdam Festivals. Iedere nieuwe tentoonstelling brengt – samen met de Kunsthal LIVE programmering – een ander publiek op de been. De hoofdtentoonstellingen zijn de belangrijkste 'drivers' om de Kunsthal te bezoeken. Met programma's als All you can Art en Kunsthal LIVE bereiken we een divers en vaak nieuw publiek, dat niet altijd in het postcode-onderzoek zichtbaar wordt. Veelal bestaat dit uit de achterban van onze partners.

Van de uit Nederland afkomstig bezoekers komt 42% uit de regio Rijnmond (waarvan 31% uit Rotterdam) en 58% uit de rest van Nederland. Circa 9,5% van de bezoekers komt uit het buitenland.

BEZOEKERSPROFIEL ROTTERDAM

De Kunsthal heeft onder haar publiek zeven van de elf doelgroepen normaal tot oververtegenwoordigd. Kijken we naar Rotterdam, dan zien we een sterke oververtegenwoordiging van de Weelderige Cultuurminnaars, de Culturele Alleseters, de Klassieke Cultuurliefhebbers en de Kindrijke Cultuurvreter. Kortom: voor hen is het aanbod van Kunsthal Rotterdam bovengemiddeld aantrekkelijk. Ook de Startende Cultuurspeurders en de Proevende Buitenwijkers zijn ruim vertegenwoordigd. De grootste groep onder het publiek in Rotterdam vormen de Culturele Alleseters (ongeveer 20% van de bezoekers). De grootste groei ten opzichte van 2021 was te vinden onder de Proevende Buitenwijkers en Sociale Cultuurhoppers.

PROCENTUELE VERDELING BEZOEKERS ROTTERDAM*

- Culturele Alleseters
- Kindrijke Cultuurvreter
- Weelderige Cultuurminnaars
- Klassieke Cultuurliefhebbers
- Startende Cultuurspeurders
- Actieve Vermaakvangers
- Proevende Buitenwijkers
- Nieuwsgierige Toekomstgrijpers
- Flanerende Plezierzoekers
- Sociale Cultuurhoppers
- Lokale Vrijtijdsgenieters

*in 2022 zijn alle postcodedata verzameld vanuit verkochte e-tickets. Dit is circa 20% van onze totaalbezoekers. We werken aan een vollediger beeld van de Kunsthalbezoeker en het in beeld brengen van de impact van programma's zoals All you can Art en Kunsthal LIVE.

ROTTERDAMPAS EN MUSEUMKAART

De Kunsthall zet actief in op het bereiken van de Rotterdampashouder met onder meer advertenties in het Rotterdampas Magazine. De Kunsthall is in 2022 totaal 14.386 keer bezocht door bezoekers met een Rotterdampas: 8,2% van het totale bezoek. In 2022 werd de Kunsthall 70.795 keer bezocht door Museumkaarthouders, 40,5% van het totaal aantal bezoekers.

ECONOMISCHE SPIN-OFF

De economische spin-off van culturele instellingen zoals de Kunsthall waar de stad Rotterdam van profiteert is van grote waarde. Uit eigen publieksonderzoek blijkt dat circa 70% van het Kunsthallpubliek in 2022 hun bezoek combineert met o.a. winkelen, horeca, hotelovernachting en/of bezoek aan andere attracties. De bestedingsimpuls aan de stad – inclusief bestedingen in de Kunsthall – bedroeg in 2022 € 13,8 miljoen in de 11 maanden dat de Kunsthall open was. Daarnaast verschaft de Kunsthall werk aan tientallen Rotterdamse zzp'ers, bedrijven en detailhandel door de inrichting en vormgeving van de tentoonstellingen, de organisatie en productie van andere evenementen en haar marketingactiviteiten.

CAMPAGNES EN STORYTELLING

Met publieksactivatie en marketingcampagnes weet de Kunsthall steeds opnieuw de aandacht te vestigen op haar programma. We leggen op innovatieve wijze verbindingen met de stad, met culturele partners en met het bedrijfsleven. Een belangrijk onderdeel in de contentmarketing van de Kunsthall vormt het vernieuwende evenementenprogramma Kunsthall LIVE. De events droegen ook in 2022 bij aan het genereren van een constante buzz rondom het Kunsthall merk. Ook het creëren van mooie videocontent vanuit de inhoud van de tentoonstellingen, in samenwerking met kunstenaars en gastcuratoren, zorgde samen met de cross-mediale campagnes voor een extra prikkeling om de Kunsthall te bezoeken. Storytelling wordt volop benut in de social media van de Kunsthall en de inzet van de kanalen van samenwerkingspartners en andere earned media draagt bij aan het vergroten van het bereik. Met een doorvertaling van de content naar nieuwsbrieven stimuleren we herhaalbezoek. Het genereren van e-mailadressen is dan ook een belangrijk onderdeel in de communicatiestrategie.

Campagne Wonderful Things: Slapen in de Kunsthall op Rotterdam CS, foto Marco De Swart

ONLINE MARKETING

De afdeling marketing & communicatie is in 2022 uitgebreid met een extra medewerker die de focus legt op verbetering van de online marketing, waaronder conversie van de website en advertising, groei e-ticketing, e-mailmarketing, publieksonderzoek en data-analyse. De Kunsthall-website is in 2022 door 585.209 mensen bezocht, met 3.315.667 pageviews. De Kunsthall is zeer actief op sociale media met als doel een nieuw en jonger publiek te bereiken en binding en interactie met bestaand publiek op te bouwen. De community op Facebook is inmiddels gegroeid naar 79.939 volgers, en 80.286 op Instagram met een gemiddeld hoog engagement. In 2022 is de Kunsthall ook een stap verder gegaan op TikTok, een social platform met geheel eigen do's & don'ts. Na een aftrap met een sparringgroep van jongeren hebben we – in een continue proces van experimenteren en leren – content ontwikkeld en gekeken hoe we verschillende trends, videostijlen en thema's het beste kunnen inzetten voor de Kunsthall.

SAMENWERKING MEDIAPARTNERS

Er werd veelvuldig samengewerkt met (media) partners om met relevante content extra bereik te genereren. Zo ontwikkelden we rondom de tentoonstelling Here We Are! een nieuwe Kunsthall-podcastserie in samenwerking met The TittyMag. Met Vogue ontstond een partnership rondom Tim Walker, waaronder een lezersactie, en er werd samengewerkt met VPRO voor een bingewatch van de nieuwe tv-serie van Job, Joris & Marieke.

KUNSTHAL IN DE MEDIA

De intensieve persbenadering van de Kunsthall zorgde ook in 2022 voor grote media-aandacht. Alle landelijke dagbladen, veel magazines en diverse radio- en tv-programma's besteedden uitgebreid aandacht aan de hoofdtentoonstellingen, met als highlight een uitgebreid item in het NOS Achtuurjournaal en NOS online over In the Black Fantastic. Dit bevestigt voor de Kunsthall de urgentie en actualiteit van de tentoonstelling. Een ander mooi tv-moment voor In the Black Fantastic was de uitzending van Nu te zien van AvroTros en ook de Volkskrant, Trouw, het Parool en FD hebben er uitgebreid aandacht aan besteed. Daarnaast waren Vlaamse media geïnteresseerd: een diepgaand radio-essay werd uitgezonden bij VRT en De Standaard publiceerde een artikel. En radioprogramma De Nieuws BV maakte een geslaagd item met gastprogrammeur Stephanie Afrifa. Andere hoogtepunten zijn vijf ballen in NRC

voor de wonderanimaties van Job, Joris & Marieke en de tv-uitzending Nu te zien en vier sterren in de Volkskrant voor de vrouwelijke designers in Here We Are! Ook kleinere tentoonstellingen kregen mooie pers aandacht, waaronder Home is where the Art is in de Telegraaf en FD en de fotoserie van Loek Buter in Museumtijdschrift. De jubileum-tentoonstelling Tim Walker: Wonderful Things stond in de spotlight in een tv-item van Koffietijd en Ivo op zondag en trok opvallend de aandacht van fashion en lifestyle media als Vogue Nederland – met een zeer uitgebreid interview met Tim Walker – Numéro, Glamcult, Mirror Mirror en Beau Monde.

Campagne Job, Joris & Marieke: A Triple Life

KUNSTHAL 30 JAAR: IT'S A KIND OF MAGIC!

De mijlpaal Kunsthall 30 jaar is groots en feestelijk gevierd en op verschillende momenten benut om de merkbeleving te vergroten. In juni – Rotterdam Architectuur Maand – lag de nadruk op het iconische gebouw van architect Rem Koolhaas met onder meer de lancering van een limited edition Kunsthall bouwmodel van LEGO steentjes. De jubileumtentoonstelling Tim Walker: Wonderful Things werd eind september feestelijk geopend met een Pink Carpet event voor vele nationale en internationale partners en gasten. Onder de noemer It's a kind of Magic kon een groot en divers publiek zich het laatste weekend van oktober laten verwonderen en verrassen. Tijdens 30 uur Kunsthall en in een brede activatiecampagne met onder meer Victor Mids stond de magie van de Kunsthall centraal. Dit benadrukte de positionering van de Kunsthall als kleurrijke

toverdoos vol verrassingen. Samenwerkingen met onder meer Nationale-Nederlanden, Mastercard en de VriendenLoterij zorgden voor extra zichtbaarheid en een uitverkocht jubileumweekend. Ook in de stad was het jubileum opvallend zichtbaar. Zo werd Dudok Rotterdam aan de Meent door The Dirt aangekleed in de stijl van Wonderful Things. De evenementenplek van Rotterdam CS is twee weken benut voor de campagne 'Slapen in de Kunsthall', waarvoor 380 liefhebbers zich hebben aangemeld.

Lees hier 'De Rotterdamse Kunsthall heeft zijn naam wel waargemaakt' van Rutger Pontzen voor de [Volkskrant](#) ▶

Kick-off jubileumweekend
30 uur Kunsthall, foto Fred Ernst

In the Black Fantastic,
foto Fred Ernst

Kunstfanaatjes in de tentoonstelling Job, Joris & Marieke, foto Bram Vreugdenhil

DEVELOPMENT

FONDSEN EN PARTNERS

De Kunsthal wordt gesteund door een grote groep fondsen en partners. De meeste bijdragen zijn projectgebonden en er zijn enkele meerjarige verbintenissen. Wij zijn al deze fondsen en partners zeer dankbaar omdat zij ons elk jaar opnieuw in staat stellen een succesvol, kwalitatief hoogwaardig programma te presenteren. En ook omdat zij ambassadeurs blijken te zijn voor de Kunsthal. Op pagina 36 'De kracht van samenwerken' is een overzicht opgenomen van alle organisaties die de Kunsthal financieel ondersteunen.

Dit jaar is het laatste jaar van ING als hoofdsponsor van de Kunsthal. ING is in totaal zeven jaar hoofdsponsor van Kunsthal Rotterdam geweest. Gelukkig blijft ING in 2023 in een kleinere rol nog één jaar verbonden aan de Kunsthal, waarna hun rol als hoofdsponsor wordt beëindigd. Wij danken de mensen van ING van harte voor de bevolgen en betrokken wijze waarop zij het hoofdsponsorschap hebben ingevuld en vormgegeven.

Opening van de tentoonstelling
In the Black Fantastic door curator
Ekow Eshun, foto Fred Ernst

PARTICULIEREN

De Kunsthal is daarnaast zeer dankbaar voor de niet aflatende steun van de Kunsthal Vrienden. Ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van de Kunsthal hebben we in 2022 het initiatief genomen tot een eigen ondersteuningsfonds om de financiële basis van de Kunsthal te verbreden. Dit fonds geeft ons de zekerheid dat we bijzondere projecten kunnen blijven initiëren, ook als wij daar niet op voorhand voldoende financiering voor weten te vinden.

Het Kunsthal Fonds is ondergebracht in een aparte stichting met een zelfstandig bestuur dat besluit welke Kunsthalprojecten worden ondersteund. Uitgangspunt is dat dit projecten zijn die de pioniersrol van de Kunsthal onderstrepen, die voortvloeien uit een bijzondere internationale samenwerking of van (hoge) onderscheidende culturele kwaliteit, of die aansluiten bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen.

Wij hebben de eerste schenkers aan het Fonds in 2022 mogen verwelkomen. Onze inspanningen zijn erop gericht het Fonds de komende jaren substantieel te laten groeien.

BEDRIJFSVOERING

GEBOUW EN ONDERHOUD

Het onderhoud van de Kunsthal wordt uitgevoerd door een consortium (DuraVermeer, Roodenburg en Eneco) aan de hand van een meerjarenonderhoudsplan. Hierover is periodiek overleg tussen het consortium en de Kunsthal. Een vertegenwoordiger van het consortium maakt tweewekelijks een ronde met een facilitair medewerker van de Kunsthal om alle onderhoudszaken te signaleren. De stuurgroep (directieleden van de consortiumpartners, de gemeente en de Kunsthal) komt één keer per jaar bij elkaar om de algemene gang van zaken te bespreken en de strategie ten aanzien van de belangrijkste onderhoudszaken te bepalen. Deze constructie werkt goed en het reguliere onderhoud verloopt over het algemeen naar wens. Merkbaar wordt wel dat het gebouw dertig jaar oud is en het moment komt nabij dat echt groot onderhoud nodig wordt, zowel aan het publieksgedeelte als aan het kantoor.

LIFTEN

Na vele jaren van discussie over de haperende, inmiddels dertig jaar oude liften, is in 2022 eindelijk een doorbraak bereikt over de uit te voeren revisie- en vervangingswerkzaamheden en, misschien nog wel belangrijker, de kostenverdeling. Ook is een partij gevonden die de werkzaamheden gaat uitvoeren. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd hangt onder andere af van beschikbaarheid en levertijden van onderdelen en onze tentoonstellingsplanning. Wij gaan er vanuit dat de meeste werkzaamheden in 2023 zullen plaatsvinden.

WINKEL, VERHUUR EN HORECA

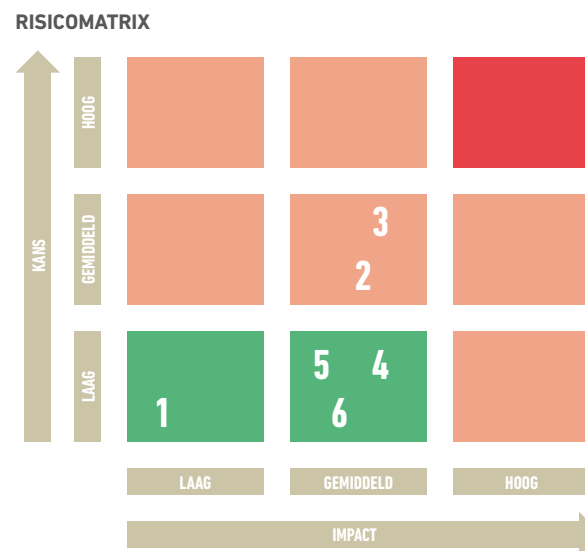
Zowel de horeca als de zaalverhuur trok weer stevig aan in de tweede helft van het jaar. Hierdoor waren de resultaten uiteindelijk beter dan verwacht. Hetzelfde gold voor de winkel, alhoewel die het verhoudingsgewijs ook in de eerste helft van het jaar goed deed toen de bezoekersaantallen nog tegenvielen. Het assortiment, waaronder Kunsthal merchandise, bleek dus goed gekozen. Ook de pop-up shop bij de tentoonstelling Tim Walker: Wonderful Things was erg succesvol.

MUSEUMPARK

De Kunsthal speelt een actieve rol binnen de Stichting Museumpark. Begin 2022 presenteerde de stichting, met behulp van ZUS, haar opgestelde visie op het Museumpark. Deze visie biedt handvatten om van het Museumpark een aantrekkelijk stadspark te maken, onder meer door de daarvoor al aanwezige elementen met elkaar te verbinden en te versterken. Ondersteuning van de gemeente is daarbij onontbeerlijk, maar het is zoeken naar de juiste afdeling(en) om dit project, ook financieel, onder te brengen. Wat het proces compliceert is de aanhoudende chaos in het Museumpark waarbij er voortdurend verschillende projecten en werkzaamheden worden uitgevoerd (vergroening, Depot, aanpassen parkeerdek, entree parkeergarage, leidingen enzovoort), zonder merkbare coördinatie en afstemming. Voor de instellingen aan het park een onwenselijke situatie, die de toegankelijkheid van het park en de bezoekersbeleving erg onder druk zet.

RISICOANALYSE

De Kunsthal heeft een risicomatrix opgesteld waarin de belangrijkste strategische risico's zijn benoemd. Wij hebben de bestemming van ons eigen vermogen onder meer afgestemd op deze risicomatrix. De risicomatrix wordt jaarlijks geactualiseerd en besproken met de raad van toezicht. Schematisch ziet de risicomatrix er als volgt uit:

Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en de impact van het risico op de bedrijfsvoering. Hierbij is rekening gehouden met de invloed van mitigerende beheersmaatregelen en management control. Hiermee resteert het netto-effect van de genoemde risico's.

1 Afhankelijkheid van gemeentesubsidie

De Kunsthal maakt sinds 2021 onderdeel uit van de Rotterdamse Culturele Basis (RCB). Hiermee is de gemeentelijke subsidie in principe voor meerdere jaren gegarandeerd. De samenstelling van de RCB kan gewijzigd worden.

2 Afhankelijkheid van sponsors en fondsen

Het aantal partijen dat dezelfde sponsors benadert neemt toe, het is niet eenvoudig meerjarige contracten met zakelijke sponsors te sluiten. De campagnes van andere Rotterdamse instellingen kunnen een negatief effect hebben op de sponsoring van de Kunsthal.

3 Stijgende kosten

Kosten van productie, beveiliging, verzekering en transport stijgen permanent. De laatste jaren vooral door de (zeer) hoge inflatie, maar ook door wetgeving, fair pay, belasting- en premieverhogingen. Dit is een blijvend risico dat is onderkend in de bepaling van de jaarlijkse begroting en het cultuurplan.

4 Compliance

Er komt steeds meer formele en informele regel- en wetgeving die nageleefd moet worden. Waaronder de AVG en de codes Cultural Governance en Diversiteit en fair pay. Compliance-eisen kunnen resulteren in hogere kosten, daarnaast speelt imagoschade een rol. De Kunsthal is onderkend als vpb-plichtig, maar rekening houdend met de geldende aftrekposten zijn de lasten uit hoofde van vennootschapsbelasting, door een in deze materie gespecialiseerde fiscalist, geschat op nihil.

5 Programmering

Omdat de Kunsthal geen eigen collectie heeft, wisselt de (tentoonstellings)programmering elk jaar. Er is een direct verband tussen de programmering en de hoogte van de bezoekersaantallen (en de daarmee samenhangende inkomsten uit entreegelden, winkelverkoop en horecaomzet) en de bijdragen van fondsen en sponsors. Zogenaemde blockbusters kunnen hoge eigen inkomsten genereren, die noodzakelijk zijn om andere programmaonderdelen te kunnen financieren. Hierbij bestaat het risico dat een beoogde blockbuster, die meestal hoge productiekosten heeft, onvoldoende bezoekers trekt. Het succes van een tentoonstelling is nooit met zekerheid te voorspellen. Dit onderstreept het belang van een toereikend weerstandsvermogen.

6 Frauderisico

Fraude- en corruptierisico's zijn onderkend. Diverse beheersmaatregelen minimaliseren de onderkende risico's tot een acceptabel niveau. Enerzijds is sprake van interne beheersmaatregelen die volgen uit specifieke procedures, anderzijds zijn de vrijwillige controle van de jaarrekening en de functie van de raad van toezicht als beheersmaatregelen te onderkennen.

Tim Walker pop-up shop, foto Marco De Swart

ROTTERDAMSE CULTURELE BASIS

ALGEMEEN

De RCB-instellingen hebben zich in 2022 op verschillende terreinen agenderend en adviserend opgesteld richting de gemeente, de wethouder en de stad. Vanuit ons netwerk en met onze kennis en ervaring hebben we in 2023 onder andere de thema's werkgeverschap en cultureel maatschappelijk vastgoed geagendeerd en opgepakt en een bijdrage geleverd aan discussies en kennisuitwisseling op het gebied van leefbaarheid in de stad, diversiteit en het herstel van de cultuursector. Daarnaast wordt de RCB actief betrokken bij verschillende gelegenheden in de stad, zoals de ontvangst van de staatssecretaris op 12 maart 2022 in Depot Boijmans Van Beuningen.

GROTE WERKGEVERS IN DE SECTOR

Na de openstelling van de cultuursector eind januari, bleek er bij alle instellingen een structureel tekort aan medewerkers te zijn. Het personeelstekort trof alle lagen van de organisaties, van werkvloer tot midden- en hoger kader. De instellingen van de Rotterdamse basis stelden hun werving- en selectienetwerk voor elkaar open, hielpen elkaar met het vinden van geschikte kandidaten voor onervulbare vacatures en met tips voor geschikte werving- en selectiebureaus. Hierdoor kwam een nieuw thema op de agenda van de RCB: onze rol als grote werkgever in de cultuursector. Met dit thema gaan we in 2023 verder aan de slag. Binnen RCB-verband delen wij als grote werkgevers in de cultuursector specifieke expertise en kennis op dit gebied. Dit is een verschil ten opzichte van het directeurenoverleg waarin alle cultuurinstellingen van Rotterdam, van klein tot groot, zijn vertegenwoordigd. Op 12 mei 2022 was er een ontmoeting in Theater Zuidplein met het Werkgevers Servicepunt Rijnmond, in het

kader van talentontwikkeling achter de schermen. Met WSPR (Statushouders en Rotterdam Inclusief namen ook deel) zijn we in gesprek gegaan om een nauwere samenwerking en kennisuitwisseling te bewerkstelligen. Concrete resultaten waren onder andere dat vluchtelingen uit Oekraïne een werkplek vonden bij RCB-instellingen en dat de RCB-instellingen meer mbo-leerlingen een stageplek boden. Als RCB zijn we daarnaast partner en trekker van de Dag van de Rotterdamse Hospitality die op 8 maart 2023 plaatsvindt en jongeren enthousiasmeert voor een baan in de horeca, cultuur of het toerisme.

Andere onderwerpen die door de RCB, zowel onafhankelijk als in samenspraak met het directeurenoverleg, zijn geagendeerd bij de gemeente Rotterdam en de gemeentepolitiek zijn:

- cultureel vastgoed voor waar het betreft het knelpunt van kostprijs dekkende huur en demarcatie;
- de gevolgen van extreme kostenstijgingen van onder meer huur en energie voor de cultuursector;

Onderwerpen waar de RCB een bijdrage heeft geleverd door middel van samenwerking en/of adviezen:

- de praktische uitwerking van de vijf thema's uit het Manifest van de Denktank New Deal Cultuur, met name hoe de brede samenwerking (ook buiten de cultuursector) vorm te geven

- en het ontwikkelen van een verdienmodel voor digitalisering in de cultuursector;
- de transitie van het adviesmodel Cultuur Rotterdam naar aanleiding van het opheffen van de RRKC (Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur). Verder adviseert de RCB over een nieuw cultuurstelsel vanaf 2028. De RCB ziet zeker kansen voor een gezond cultureel ecosysteem en levert daar vanuit zijn expertise graag een bijdrage aan;
- leefbaarheid van de stad, in diverse netwerken als het Stadsakkoord Rotterdam, Museumpark, 7 Square Endeavour en het ontwikkelperspectief Alexanderknoop.

DIVERSITEIT EN DE DRIE I'S

De individuele instellingen werken aan het bevorderen van diversiteit en inclusie, interconnectiviteit en innovatie. De uitwerking hiervan is te lezen in verschillende stukken in dit jaarverslag. De uitkomsten worden gedeeld in de RCB en de afspraak is gemaakt om wederzijds expertise en ondersteuning aan te bieden in geval van lastige vraagstukken. Dit geldt tevens voor het thema 'Veiligheid op de werkvloer'. De kennis die we opdoen delen we met de rest van de sector.

EVALUATIE RCB

In 2022 heeft de RCB nagedacht over de opzet van zijn evaluatie. In samenwerking met de gemeente Rotterdam wordt de evaluatie in het tweede kwartaal van 2023 opgeleverd.

Kunsthall LIVE OP ZONDAG,
foto Marco De Swart

ORGANISATIE

PERSONEEL

Op personeelsgebied was 2022 een uitdagend jaar met veel nieuwe medewerkers, waaronder een nieuwe algemeen directeur. Ook covid-19 had een langere nasleep dan verwacht, waardoor het team een nieuw ritme moest vinden. Een aantal gezamenlijke activiteiten, waaronder het organiseren van het 30-jarig jubileum, heeft bijgedragen aan de teambuilding en het herstellen van de balans. Bovenal zorgden alle nieuwe gezichten voor een frisse wind van nieuwe ideeën, energie en optimisme.

ONDERNEMINGSRAAD

De ondernemingsraad van de Kunsthal kent vier leden, waarvan twee het kantoor vertegenwoordigen en twee de werkvloer. De ondernemingsraad (OR) vergaderde vier keer met de directie, waarvan twee keer in aanwezigheid van een lid van de raad van toezicht. Voornaamste onderwerpen die zijn besproken: de wisselingen in het personeelsbestand, fietsenplan (wordt in 2023 ingevoerd), reiskostenvergoeding woon/werk (wordt in 2023 verhoogd), aanpassing functiewaarderings- en salarishuis, financiële gang van zaken en natuurlijk de impact van de

inflatie op het personeel (het personeel heeft in oktober, november en december een extra inflatie-uitkering ontvangen). De OR heeft ingestemd met de voorgestelde aanpassingen aan het functiewaarderings- en salarishuis. Ook is besloten naast de externe vertrouwenspersoon twee interne vertrouwenspersonen aan te stellen. Hiermee beogen we de drempel om een vertrouwenspersoon te benaderen, zo laag mogelijk te maken voor alle medewerkers.

KUNSTHAL ALS ERVARINGSPLEK

De afdelingen veiligheidszaken, educatie & publiek, development en marketing & communicatie hebben een leer- en ervaringsplek geboden aan stagiaires van onder andere het ROC Albeda College, ROC Mondriaan, Hogeschool Inholland en de Willem de Kooning Academie.

Calder Now Weekend,
foto Marco De Swart

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

De werkgroep Diversiteit en Inclusie geeft vorm aan het D&I-beleid en -bewustzijn binnen de Kunsthal. In de werkgroep zitten medewerkers van verschillende afdelingen (inclusief een OR-lid en een directeur) om te zorgen voor een brede representatie en om te waarborgen dat besproken actiepunten zo breed mogelijk geïmplementeerd worden.

Eind 2021 is in samenwerking met De Sollicitatiemarkt een personeelsenquête opgesteld om een indruk te krijgen van het bewustzijnsniveau bij het personeel en om te achterhalen of er problemen werden ervaren op het gebied van racisme, discriminatie en sociale veiligheid. De enquête was anoniem en is door ongeveer 65% van het personeel ingevuld. De resultaten gaven geen aanleiding tot ongerustheid, maar maakten ook duidelijk dat het goed is dat we werken aan een breder bewustzijn van D&I. Naast de presentatie kregen alle medewerkers een D&I-bewustzijnstraining.

2022 stond verder in het teken van interne beleidssessies, naar aanleiding van de enquête, om meetbare doelstellingen te formuleren. In vier groepen samengesteld (personeel, publiek, programma en partners) is een eerste aanzet gegeven voor een plan van aanpak om de voortgang te monitoren en tot een bedrijfsbrede uitvoering van het geformuleerde D&I-beleid te komen.

Het doel is om deze sessies in het eerste kwartaal van 2023 af te ronden en daarna een plan van aanpak te schrijven.

Naast deze interne werkzaamheden zijn wij aangesloten bij diverse samenwerkingsverbanden met andere instellingen, waaronder Cultuur Inclusief en SER Diversiteit in Bedrijf. Ook voeren wij een actief SROI-beleid (social return on investment) om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans te geven om ervaring op te doen dan wel aan het werk te gaan bij de Kunsthal. Dit leidde afgelopen jaren al tot diverse arbeidscontracten.

Limited edition Kunsthal bouwmodel van LEGO® steentjes

GOVERNANCE

GOVERNANCE CODE CULTUUR

De Governance Code Cultuur (2019) wordt door de directie en raad van toezicht als richtlijn gebruikt in haar functioneren. De in de code beschreven principes en 'best practices' worden toegepast. De maatschappelijke doelstelling van de Kunsthal is verankerd in de statuten en wordt in de praktijk gebracht door de diverse programmering. Daarbij worden veel culturele en maatschappelijke partners betrokken. De Kunsthal wil voor alle geledingen van de bevolking toegankelijk zijn.

INTERNE EN EXTERNE BELANGHEBBENDEN

Als presentatie-instelling zonder vaste collectie kent Kunsthal Rotterdam vele externe belanghebbenden. Van inhoudelijke partners tot financiële en natuurlijk de gemeente. Met al deze partijen wordt het gehele jaar op verschillende niveaus, door de verschillende afdelingen (development, marketing & communicatie, het curatorenteam en educatie & publiek) en de directie overleg gevoerd. Onze voornaamste interne belanghebbenden zijn natuurlijk onze medewerkers. In dit jaarverslag zijn de overleggen met de OR beschreven. Zowel de algemeen als de zakelijk directeur hebben regelmatig (bilateraal) overleg met de medewerkers die aan hen rapporteren. Maandelijks vindt er een algemene vergadering plaats, waarin de directie en alle afdelingen elkaar informeren over de belangrijke zaken die voor het gehele personeel van belang zijn. Bij deze vergadering zijn het vaste kantoorpersoneel en vertegenwoordigers van het vloerpersoneel aanwezig.

FAIR PRACTICE CODE

De Kunsthal onderschrijft de Fair Practice Code en het principe dat tegenover werk altijd een eerlijke vergoeding moet staan. De salarissen van ons personeel zijn in lijn met de Museum cao. De Kunsthal is niet aangesloten bij deze cao, maar gebruikt deze wel als richtlijn bij haar beloningsbeleid. Zzp'ers (bijvoorbeeld de opbouwploeg) ontvangen een marktconform uurtarief. Kunstenaars ontvangen in principe een beloning die in overstemming is met de Richtlijn Kunstenaarshonoraria van het Mondriaan Fonds. In een enkel geval weken we hier in 2022 van af omdat de specifieke projectafspraken en financiering van eerder datum waren. Ook in deze gevallen ontving de kunstenaar een redelijke vergoeding.

DUURZAAMHEID

Duurzaamheid is een belangrijk aandachtspunt voor de Kunsthal. Temeer omdat wij als presentatie-instelling zonder eigen collectie telkens wisselende tentoonstellingen programmeren en produceren. Wij voeren beleid op het verkleinen van de afvalstroom, onder meer door zoveel mogelijk onderdelen uit tentoonstellingen te hergebruiken. Denk aan vitrinekasten, sokkels en doeken, maar ook het inpakmateriaal en waar mogelijk onderdelen van het tentoonstellingsontwerp/vloerplan. We werken met verrijdbare wanden in de hallen, die dus voortdurend hergebruikt worden. Grote tentoonstellingen laten we waar mogelijk een langere periode staan. In toenemende mate speelt duurzaamheid een rol bij het ontwerp van tentoonstellingen, onder meer door de keuze van materialen en de mogelijkheid van hergebruik. In 2022 is een groot deel van de oude tentoonstellingsverlichting vervangen voor ledverlichting. Komend jaar wordt dit voortgezet: een kostbaar en ingewikkeld proces omdat de verlichting van grote invloed is op de publiekservaring van de tentoonstellingen. Wij zijn overgestapt op het digitaal versturen van uitnodigingen, met alleen bij speciale openingen een postmailing. Bij inkoop van communicatie- en educatiemateriaal wordt scherp gelet op de verwachte hoeveelheid, en weegt het voorkomen van overschot zwaarder dan een relatief voordelige inkoop zonder herdruk.

BESTUUR

De directie bestaat uit een algemeen en een zakelijk directeur die beiden statutair bestuurder zijn. Zij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken. Jaarlijks wordt het functioneren van beide directeuren afzonderlijk door minstens twee leden van de rvt geëvalueerd. Binnen het kader van de jaarlijks door de rvt vastgestelde begroting is de algemeen directeur verantwoordelijk voor de algemene strategie, programmering, organisatie van tentoonstellingen, educatie en personeelszaken. En de zakelijk directeur voor de algemene bedrijfsvoering (onderhoud, veiligheidszaken, financiën, horeca en winkel), marketing & communicatie, fondsenwerving/sponsoring en productie. De onderlinge werkwijze en verdeling van verantwoordelijkheden tussen beide directeuren is vastgelegd in een directiereglement.

RAAD VAN TOEZICHT

ALGEMEEN

De raad van toezicht bestaat uit zes onbezoldigde leden (inclusief de voorzitter). De werkwijze van de rvt, ook in relatie tot directie, is vastgelegd in een rvt-reglement. In 2022 heeft de rvt vijf keer vergaderd. Bij het eerste gedeelte van de reguliere vergaderingen is de directie niet aanwezig. De strategievergadering is volledig in aanwezigheid van de directie. De voorzitter bespreekt maandelijks de lopende zaken met de directie. De financiële gang van zaken wordt ieder kwartaal met de zakelijk directeur en de controller besproken door de financiële commissie. Een ander rvt-lid overlegt twee keer per jaar namens de rvt met de ondernemingsraad.

Rvt-leden zijn, in wisselende samenstelling, aanwezig bij openingen en diverse personeelsactiviteiten. Bij de reguliere rvt-vergaderingen houdt een medewerker een korte presentatie over diens werk bij de Kunsthal. Zo leren de leden van de rvt medewerkers op een informele manier kennen en krijgen zij een beter inhoudelijk beeld van de organisatie.

VERGADERINGEN

De onderwerpen die zijn besproken tijdens de vergaderingen:

- Vast punt is de financiële stand van zaken: de kwartaalcijfers inclusief rolling forecast, een liquiditeitsprognose, een meerjareninvesteringsbegroting en sponsor- en fondsenwerving. Andere vaste onderwerpen zijn: personeel, gebouw en programma.
- Een keer per jaar worden het prijsbeleid (besloten is om de toegangsprijzen in 2023 niet aan te passen), de risicoanalyse, het fraudebeleid, de verzekeringsportefeuille, het veiligheidsbeleid en het D&I-beleid (discussie over de algemene aanpak en vooral over de organisatie-brede beleidssessies, die zullen leiden tot een plan van aanpak) besproken.
- Er is uitgebreid stilgestaan bij het jaarverslag 2021 en de begroting van 2023. Beide zijn goedgekeurd.
- De sponsor- en fondsenwervingsstrategie is verschillende malen besproken. Het vertrek van ING als hoofdsponsor was daarvoor een belangrijke aanleiding. Ook is de groeistrategie voor het in 2022 opgerichte Kunsthal Fonds uitgebreid besproken.
- De strategievergadering was dit jaar gewijd aan de observaties van algemeen directeur Marianne Splint over de Kunsthal na haar eerste half jaar en vooral aan haar visie voor de toekomst.

- De interne zelfevaluatie heeft geen bijzondere aandachtspunten opgeleverd. De dynamiek tussen rvt en directie is goed. Er is wat langer stil gestaan bij de balans tussen de toezichtrol en inhoudelijke betrokkenheid van rvt-leden en bij de rol die rvt-leden kunnen spelen bij stakeholder management. Een aantal belangrijke aandachtspunten voor 2023 is benoemd: de opvolging van Steven Lubbers en Bianca Tetteroo, hoe de huidige gezonde en stabiele financiële positie van de Kunsthal kan worden behouden, als bezoekcijfers zouden achterblijven bijvoorbeeld door een financiële recessie of als de sterke kostenstijgingen blijven aanhouden en tot slot de cohesie binnen de organisatie nu er veel nieuwe medewerkers zijn.
- De jaarrekening van 2022 was de vierde die door Dubois werd gecontroleerd. In overleg met de directie is besloten het contract te verlengen voor een nieuwe periode van vier jaar. De voornaamste redenen om te verlengen: de kwaliteit en snelheid van het werk, de gedegen kennis van het museale werkveld en het concurrerende prijsniveau van de dienstverlening.
- Het rooster van aftreden is besproken en er is besloten om bij het vertrek van Steven Lubbers en Bianca Tetteroo, die allebei in juli 2023 hun tweede termijn zullen voltooien, in eerste instantie één opvolger met financieel profiel te zoeken. Dit om ervoor te zorgen dat er een maximale spreiding zit in het verstrijken van de termijnen in het rooster van aftreden.
- In oktober werd Cyé Wong-Loi-Sing benoemd tot lid van de rvt. Cyé is creative director van Brand New Guys: een digitale branding agency werkzaam op het snijvlak van cultuur, technologie en storytelling. Cyé is een geboren en getogen Rotterdammer met een groot creatief netwerk. Hij zet zich actief in voor een levendige, inclusieve en diverse stad. Wij zijn blij met zijn komst.

SAMENSTELLING

De rvt bestond in 2022 uit de volgende leden:

- Baharak Sabourian (1976), directeur organisaties Rabobank KYC NL (voorzitter)
- Steven Lubbers (1967), directeur Hollandia Groep
- Bianca Tetteroo (1969), voorzitter raad van bestuur Achmea
- Dirk Jan Dokman (1971), ondernemer en investeerder
- Marloes Krijnen (1955), adviseur en toezichthouder
- Cyé Wong-Loi-Sing (1982), creative director Brand New Guys

Zie Bijlage C voor het rooster van aftreden per 31 december 2022 en Bijlage D voor een overzicht van de nevenactiviteiten van de raad van toezicht en directie in 2022.

FINANCIËEL RESULTAAT

Het financiële resultaat is ook dit jaar beïnvloed door de gevolgen van covid-19. De Kunsthal heeft over 2022 het verlies weten te beperken tot € 111.000.

Hieronder volgt een verkorte exploitatierekening met tekstuele toelichting voor afwijkingen groter dan 10% ten opzichte van het bij de gemeente ingediende jaarplan in september 2021.

VERKORTE EXPLOITATIEREKENING (X € 1.000)	REALISATIE 2022	JAARPLAN	REALISATIE 2021
Entreegelden	€ 1.384	€ 2.023	€ 880
Opbrengst winkel	€ 160	€ 200	€ 103
Sponsoring en bijdragen	€ 452	€ 420	€ 398
VriendenLoterij	€ 647	€ 592	€ 519
Fondsen	€ 606	€ 750	€ 573
Bijdrage Compensatieregeling Coronacrisis Kunsthallen	€ -	€ -	€ 810
Overige opbrengsten	€ 199	€ 155	€ 79
Subtotaal	€ 3.449	€ 4.140	€ 3.363
Exploitatiesubsidie	€ 3.244	€ 3.138	€ 3.173
Totale baten	€ 6.693	€ 7.278	€ 6.536
Personeelslasten	€ 2.999	€ 2.879	€ 2.653
Huisvestingskosten	€ 1.068	€ 1.034	€ 965
Algemene kosten	€ 368	€ 356	€ 324
Afschrijving	€ 143	€ 175	€ 182
Activiteitenlasten materieel	€ 2.800	€ 2.816	€ 1.793
Totale lasten	€ 7.379	€ 7.260	€ 5.916
Financiële lasten	€ 24	€ 18	€ 20
Exploitatiesaldo	€ (710)	€ -	€ 599
Mutatie bestemmingsreserve – Compensatieregeling Coronacrisis Kunsthallen	€ 599	€ -	€ (599)
Resultaat na resultaatbestemming	€ (111)	€ -	€ -

In het jaarplan 2022 is uitgegaan van een totaal aantal bezoekers van 250.000 en een situatie zonder sluitingen en/of beperkende maatregelen tegen de verspreiding van covid-19. Dit bleek helaas te optimistisch ingeschat en de Kunsthal was voor publiek gesloten van 1 tot en met 25 januari 2022. Na heropening eind januari was er nog enige tijd sprake van beperkende maatregelen. Na deze periode kwam de bezoekersstroom voorzichtig weer op gang.

In 2021 is vanuit de Compensatieregeling Coronacrisis Kunsthallen een bedrag van € 810.000 toegekend aan de Kunsthal. Dit was een tijdelijke regeling die werd gefinancierd vanuit het steunpakket voor de culturele sector van het kabinet naar aanleiding van covid-19. Vanuit het exploitatieresultaat over 2021 is de bestemmingsreserve Compensatieregeling Coronacrisis Kunsthallen gevormd van € 559.000; het niet bestede deel van de ontvangen steun. Het vormen van de bestemmingsreserve Compensatieregeling Coronacrisis Kunsthallen had ten doel om het verlies over 2022 te compenseren. De steun uit de regeling bood de Kunsthal de mogelijkheid om in 2022 een volwaardig tentoonstellingsprogramma te maken.

Over het jaar 2022 bedraagt het negatieve exploitatieresultaat € 710.000. Na het benutten van de bestemmingsreserve Compensatieregeling Coronacrisis Kunsthallen ter grootte van € 599.000 bedraagt het negatieve resultaat € 111.000.

Met de bestemmingsreserve vanuit de Compensatieregeling heeft de Kunsthal de lagere inkomsten uit entreegelden en winkelverkoop kunnen compenseren. Ook heeft de steun eraan bijgedragen dat er geen arbeidscontracten zijn beëindigd om financiële redenen. De tijdelijke sluiting en beperkende maatregelen tijdens een gedeelte van de periode van openstelling hebben hun weerslag gehad op de eigen inkomsten uit entreegelden en winkelverkoop. In 2022 hebben bijna 175.000 bezoekers de Kunsthal bezocht. In het cultuurplan gingen we uit van circa 250.000 bezoekers per jaar.

De bijdragen van derden over 2022 zijn in totaal € 1.706.000 ten opzichte van het jaarplan van € 1.762.000. Enerzijds is sprake van lagere bijdragen uit fondsen, anderzijds is sprake van een hogere afdracht geormerkt werven van de VriendenLoterij.

De overige opbrengsten bedragen € 199.000: dit is € 44.000 hoger dan begroot (€ 155.000). De hogere overige opbrengsten zijn het gevolg van meer verhuur van het Auditorium en de variabele huuropbrengst van het café. Op verhuurgebied werd een inhaalslag gemaakt door heel veel partijen na twee jaar zonder externe evenementen. In het laatste kwartaal van het jaar vonden de bezoekers weer in groten getale hun weg naar de Kunsthal. Dit had een positief effect op de omzet van het café.

Over 2022 bedraagt de ratio eigen inkomsten versus totale inkomsten 52% ten opzichte van 57% in het jaarplan.

Gedurende het jaar zijn een aantal vacatures (door onder andere langdurig zieken) ontstaan, die gedeeltelijk werden ingevuld door tijdelijke inhuur. Inmiddels zijn deze vacatures ingevuld door vaste medewerkers. Daarnaast is het aantal vaste medewerkers toegenomen. Hierdoor is een toename van de gerealiseerde personeelskosten ten opzichte van de begrote personeelskosten zichtbaar (+ € 120.000).

De algemene kosten zijn in lijn met het jaarplan. Tegelijkertijd waren huisvestingskosten hoger door aanpassingen aan het gebouw.

Op basis van de jaarprogrammering van 2022 waren de activiteitenlasten redelijk in lijn met hetgeen vooraf begroot (-/- € 16.000). We signaleren mondiaal een sterke en snelle stijging in onder andere transport- en materiaalkosten die direct grote invloed hebben op de realisatiekosten van tentoonstellingen. Daarnaast hebben we het 30-jarig bestaan van de Kunsthal gevierd, hetgeen gedeeltelijk is gedekt door aanvullende bijdragen van fondsen.

In het kader van de continuïteitsveronderstelling is de directie van mening dat het weerstandsvermogen toereikend moet zijn om risico's die op termijn een hoge impact kunnen hebben te dragen. Het weerstandsvermogen is gedaald met € 25.000 tot € 1.337.000. Op basis van een gedegen risicoanalyse acht de directie het weerstandsvermogen toereikend.

FINANCIËLE RATIO'S

Onderstaande kengetallen geven een overzicht van de meest relevante cijfers. Kunsthal Rotterdam wordt in 2022 voor bijna de helft van haar activiteiten gesubsidieerd en verdubbelt iedere euro aan subsidie.

	2022	2021
Eigen inkomsten versus totale inkomsten	52%	51%
Structurele bijdragen (incl. subsidie) vs totale bijdragen	78%	71%
Solvabiliteit (eigen vermogen vs totaal vermogen)	80%	75%
Current ratio (vlottende activa vs kortlopende schulden)	3,88	3,34

PRESTATIES

	JAARPLAN	2022
Aantal tentoonstellingen	18	22
Uren openstelling (per week)*	40	42
Uren openstelling (jaarbasis)	2.080	2.051

* tijdens opening van Kunsthal in 2022 – Kunsthal is in periode van 1 januari 2022 tot en met 25 januari 2022 gesloten geweest als gevolg van maatregelen tegen verspreiding van covid-19.

JAARREKENING

Voor het opvragen van de jaarrekening 2022 stuur je een mail naar communicatie@kunsthal.nl

VOORUITBLIK 2023

Courtesy Ai Weiwei Studio,
foto Gao Yuan

Het jaar 2023 is positief van start gegaan. De bezoekers weten de weg naar de Kunsthal weer goed te vinden en dat stemt optimistisch voor het verdere verloop van het jaar. Kunsthal Rotterdam presenteert in 2023 een gevarieerd en maatschappelijk geëngageerd programma om een divers publiek te bereiken. Het wervelende, kleurrijke *In the Black Fantastic* blijft nog tot en met 10 april te zien. Op 25 februari is het surrealistische universum van Patricia Piccinini geopend in *Metamorphosis*. Een wereld vol hybride wezens; bizar maar aibaar tegelijk. Natuurlijk staat ook voor de Kunsthal 2023 in het teken van de herdenking van 150 jaar afschaffing van de slavernij. Samen met Museum Boijmans Van Beuningen en gastcurator Patricia Kaersenhout laten wij, aan de hand van objecten uit de collecties van Museum Boijmans Van Beuningen en andere Rotterdamse musea, zien hoe ons koloniale verleden tot op de dag van vandaag doorwerkt in Rotterdam.

Naast deze impactvolle totaalinstallatie in HAL 1 zijn in HAL 2, de utopische, bewustzijnsverruimende werken van het uitbundige en rebelse Weense architectencollectief Haus-Rucker-Co te zien. Blikvanger is het *Giant Billiard*, dat voor het eerst

in Nederland gepresenteerd wordt. Op dit witte luchtkussen van veertien bij veertien meter kan het publiek, samen met drie reusachtige opblaasballen, stuiten, klimmen en spelen. Met het spel dat gespeeld wordt, roept Haus-Rucker-Co vragen op over hoe onze fysieke omgeving de manier beïnvloedt waarop we met elkaar omgaan. In de zomer neemt *All you can Art* – inclusief *Summerschool* – intrek in en om de Kunsthal. En op 30 september opent, in aanwezigheid van de kunstenaar zelf, de grote overzichtstentoonstelling van de wereldberoemde, activistische Chinese kunstenaar Ai Weiwei.

Tot slot starten wij, met dank aan de Vrienden-Loterij, na de zomer met *Friday Night Live*, een nieuwe ontwikkeling binnen het Kunsthal LIVE programma. Voor een periode van drie jaar stellen wij de Kunsthal één vrijdagavond per maand open voor een 'take-over' door een partner uit de stad. Deze culturele organisaties – vaak zonder eigen 'huis' en met een specifieke achterban – krijgen een ontwikkelbudget om een nieuw programma te maken. Alle tentoonstellingen zijn open tijdens *Friday Night Live* en wij kijken uit naar vele bruisende en prikkelende avonden, met een kruisbestuiving van verschillende publieksgroepen.

DE KRACHT VAN SAMENWERKEN

De Kunsthal Rotterdam bestaat bij de gratie van samenwerking, zowel lokaal als nationaal en internationaal. Dit overzicht visualiseert de bedrijven, sponsors, musea, relaties, donateurs, bruikleengevers, kunstenaars, wetenschappers, artiesten, makers, en vele anderen met wie de Kunsthal in 2022 heeft samengewerkt. We danken alle betrokken partners!

Subsidiegever

- Gemeente Rotterdam

Hoofdsponsor

- ING

Begunstiger

- VriendenLoterij

Consortium

- Dura Vermeer Groep
- OMA
- Roodenburg
- Eneco

Kunsthal Vrienden

- Met dank aan alle Kunsthal Vrienden

Fondsen, sponsors en ambassades

- Ahrend
- Blockbusterfonds
- Deltaport Donatiefonds
- Erasmusstichting
- Fonds 21
- Institut Français
- Loopuyt
- Mondriaan Fonds
- Prins Bernhard Cultuurfonds
- Rotterdam Festivals
- Rotterdams Vrouwenfonds
- Stichting Bevordering van Volkskracht
- Stichting Droom en Daad
- Stichting Elise Mathilde Fonds
- Stichting Verzameling van Wijngaarden-Boot
- Stichting Zabawas
- Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
- Turing Foundation
- U.S. Embassy and Consulate

in the Netherlands

- vfonds
- VriendenLoterij Fonds
- VSBfonds

Ambassadeurs

- Albeda
- Nationale-Nederlanden
- Mastercard

Accomodatiepartner

- nhow Rotterdam

Kunsthal ZakenVrienden

- Anthony Veder
- Archipel Tax Advice
- Automatic Signal
- Dvan Advocaten
- IVA Groep
- Mediacenter Rotterdam
- NGM International
- Ploum
- Port of Rotterdam
- PwC
- Reset
- Steens & Partners
- SV Collection
- Vivara

Museumpark Vrienden

- Chabot Museum
- Huis Sonneveld
- Museum Boijmans Van Beuningen
- Arminius
- Natuurhistorisch Museum Rotterdam
- Nieuwe Instituut

Kunsthal Fonds

- Job Dura
- Robin Jansen
- Peter Goedvolk
- Dura Charity Foundation

- Manon Visser en Johan Poort
- Diverse schenkers die anoniem wensen te blijven

DJ's/muzikanten/hosts

- AMIR
- Bas van der Kruk
- Bente
- Bouke Zoete
- Cardboard Lamb
- Charmaine
- Choco y sus Cómplices
- Dim Garden
- DoelenEnsemble
- Duo Cafuné
- Edward Capel
- Git Hyper
- Ivan Words
- Jasmine Perez
- Jennifer Muntslag
- Job Roggeveen
- Joost van Bellen
- Joshua J
- Kay Slice
- Krismika
- KUENTA
- Leroy
- Lovesupreme
- Maite Hontelé
- Mike Boddé
- Mixturess
- Ntjam Rosie
- Ojo e Rey den Tambu

- ParHasard
- Re:Freshed Orchestra
- Samira Ben Messaoud
- Seven Angels
- Shug La Sheeda
- Stephanie Afrifa
- Willy

Gastprekers/artist talks/lezingen/tours/podcasts

- Aruna Vermeulen
- Cathelijne Blok
- Christien Meindertsma
- Ekow Eshun
- Elfie Tromp
- Ella Gerritsen
- Ellen Scholtens
- Florine van Rees
- Hans den Hartog Jager
- Isa van Lier
- Job, Joris & Marieke
- Joris Suk
- Jos Willemse en Odin-imkers
- Justin de Jager en Justin Bekker
- Kees Moeliker
- Lakwena Maciver
- Leroy Verbeet
- Loek Buter
- Marlou Fernanda
- Sijbrand de Jong
- Tessa de Boer
- Wietske de Blauw
- Yeliz Çiçek

- Monika Stadler, Vanja van der Leeden, Sara Shawkat, Kalkidan Hoex, Elke Lale van Achterberg, Daan Borrel, Koos Buster (Podcast In my Room)
- [Deelnemers Rotterdam Pride Conference](#) ▶

Bijdrage Jubileumboek 30 jaar Kunsthal

- Ahmed Aboutaleb
- Aimy Kan
- Aruna Vermeulen
- Bart Cuppens
- Ben van Loon
- Cliff Muskiet
- Conny Janssen
- Danielle van der Voort
- Dick van Gameren
- Elfie Tromp
- Ellen Scholtens
- Erwin Olaf
- Hein Reedijk
- Henk Visch
- Inge Aanstoot
- Joop van Caldenborgh
- Jos Willemse
- Kees Moeliker
- Leonor Faber-Jonker
- Madje Vollaers
- Maite Hontelé
- Narjara Grondman
- Pierre Bokma
- Rashida Tauwnaar
- Reinier en Nicole Ott
- Rem Koolhaas
- Rik van de Westelaken
- Ronald van Lit
- Ted Langenbach
- Thierry-Maxime Lorient
- Tom Claassen
- Vincent Mentzel
- Stang (grafisch ontwerp)
- Anneke van der Stelt (grafisch ontwerp)
- Marc Gijzen (lithografie)
- Tuijtel (druk)
- Hofmans zeefdrukkerij (zeefdruk)

Creatieven/artiesten

- America Perez
- ARIAH LESTER
- Babacar Cissé en Germaine
- Acogny
- Bas Kusters
- BOISU
- Camille de Bruin
- EnvyMyNails
- Ernesto Lemke
- Floris Hovers
- Funs 'Funzig' Janssen

- Gaya Stone
- Harmen Meisma
- Jentel Schiettekatte
- Joris Strijbos
- KidKura
- Kwanele Finch Thusi en Igor Vrebac
- Lhola Amir
- Lulu Hazard
- Odair Pereira en Daniel Bonsu
- Rachel Rumai
- Rianne van Duin
- Rik Versteeg
- Rozienna Salihu
- Sage Burns
- Siobhan Schaaap
- Studio Michael van Kekem
- Ton Meijer
- Victor Mids
- Vincent Bal
- Wessel Klootwijk
- Yamuna Forzani
- Yara Ruby
- Dansers Intertwine: Georgia Mourant, Lorenzo Cimarelli, Miriam-Diana Abrudan, Nico Amenduni, Soleil de Jager, Ruochen Wang

Organisaties, o.a.

- Afrovides Festival
- Balansz Yoga
- Brutus
- De Verbaasde Ree
- De Wasserij
- ELLAE
- FONDRotterdam
- hiphophuis
- KITE
- Koninklijke Nederlandse Biljartbond
- LantarenVenster
- Laurens Zorg
- MAISON the FAUX
- Nationale coalitie tegen Eenzaamheid
- Nederlandse Museumvereniging
- Operator Radio
- Pauluskerk Rotterdam
- Reakt (Parnassia groep)
- RIGHTABOUTNOW INC.
- Rotown
- Rotterdam Pride
- Rotterdamse Helden
- Salsability
- Scapino Ballet Rotterdam
- Solid Ground Movement
- Stadsarchief Rotterdam
- Stichting de Vrolijkheid
- Tall Tales Company
- Textielfabrique

- The Dirt
- The Utopia Ball
- Transketeers
- TUIG Tattooshop
- Verhalenhuis Belvédère
- Vermaat Groep
- Vineyard World
- VoorleesExpress Rotterdam
- We Sell Reality
- WORM

Educatie/talentontwikkeling

- Albeda
- Het Imaginarium
- KCR
- Netwerk Filmeducatie
- SKVR
- Stephanie Afrifa (gasteducator In the Black Fantastic)
- UrbanGuides
- Willem de Kooning Academie
- All you can Art Summerschool
- Kunstenaars Studio Calder Now: Goretti Pombo, Dik Kreuk, Inge Hoefnagel, Vanesa Emerenciana, Camille de Bruin

Gastcuratoren

- Dieter Buchhart en Anna Karina Hofbauer (Calder Now)
- Ekow Eshun (In the Black Fantastic)

Mediapartners

- CJP
- CultuurWerkt
- DUDOK Rotterdam
- Harper's Bazaar
- Museumkaart
- OPEN Rotterdam
- Rotterdam Partners
- Rotterdamdampas
- Rotterdam Festivals
- RTV Rijnmond
- See All This
- The TittyMag
- UITagenda
- Vogue Nederland
- VPRO
- Vrije Academie

Uitgevers

- Lannoo (Calder Now)
- Thames & Hudson (In the Black Fantastic)
- V&A Publishing (Tim Walker: Wonderful Things)
- Waanders Uitgevers (Kunsthal jubileumboek)

Internationale partners en bruikleengevers o.a.

- Calder Foundation, New York
- Cartier
- Centraal Museum Utrecht
- Centre Pompidou, Parijs
- Cobra Museum voor Moderne Kunst
- Design Museum Den Bosch
- Fondation Gandur pour L'Art, Geneve
- Frans Halsmuseum
- Galerie Jousse Enterprise
- Groninger Museum
- Instituto Buena Vista Curaçao
- Johan Poort en Manon Visser
- Kröller-Müller Museum
- Kulturstiftung der Länder, Berlijn
- Kunstmuseum Den Haag
- Los Angeles County Museum of Art
- Musée d'Art moderne de Paris
- Museum Belvédère.
- Museum de Wieger
- Museum Dr8888
- Museum Flehite
- Museum Gouda
- Museum Helmond
- Museum Kranenburg
- Museum More
- Museum voor Moderne Kunst Arnhem
- Nationaal Museum van Wereldculturen.
- Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)
- Singer Laren
- Stedelijk Museum Amsterdam
- Stedelijk Museum Schiedam
- Stichting Joods Historisch Museum
- Studio Tim Walker, Londen
- TextielMuseum
- The Hayward Gallery, Londen
- Victoria & Albert Museum, Londen
- Vigo Gallery
- Vitra Design Museum

En iedereen die we hier nog niet hebben genoemd.

OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN 2022

TOT EN MET 29.05.2022 CALDER NOW

De Kunsthalthalproductie Calder Now is een zinnenprikkelende tentoonstelling over de invloed van Alexander Calder op de hedendaagse kunst. Naast twintig sculpturen van de moderne meester ontdekte het publiek installaties, performances en sculpturen van tien internationale, hedendaagse kunstenaars: Olafur Eliasson, Žilvinas Kempinas, Simone Leigh, Ernesto Neto, Carsten Nicolai, Roman Signer, Aki Sasamoto, Monika Sosnowska, Sarah Sze en Rirkrit Tiravanija.

12.03 T/M 26.06.2022 KUNSTHAL LIGHT MARLOU FERNANDA LIKE ME NOW, EGO DEATH

Voor Kunsthall Light #26 vertelt Marlou Fernanda (1996) haar persoonlijke verhaal. In figuratieve schilderijen toont ze de transformatie die ze als kunstenaar doormaakt.

TOT EN MET 20.02.2022 KUNSTHAL LIGHT MIRE LEE I WANNA BE TOGETHER; OPEN ANUS

De Zuid-Koreaanse kunstenaar Mire Lee (1988) liet zich voor de 25ste editie van Kunsthall Light inspireren door Hentai Manga, Japanse pornografische illustraties.

29.01 T/M 15.05.2022 PRINCES OF THE STREETS CLARISSE HAHN

In de tentoonstelling Princes of the Streets richt de Franse fotograaf Clarisse Hahn haar lens op een groep sigarettenverkopers in een levendige buitenwijk van Parijs.

TOT EN MET 13.03.2022 DEEP IN VOGUE CELEBRATING BALLROOM CULTURE

Deep in Vogue brengt – met fotografie, video-installaties en enkele mode-items – de community, codes en expressieve kracht van de ballroomcultuur in beeld. De tentoonstelling geeft context aan een subcultuur gevormd door en voor queer en transgender mensen, zwart en van kleur. In nauwe samenwerking met Amber Vineyard, Mother van het eerste Nederlandse ballroom house House of Vineyard.

26.02 T/M 08.05.2022 JOB, JORIS & MARIEKE A TRIPLE LIFE

De allereerste tentoonstelling over Nederlands bekendste talenten op het gebied van animatie. Het vrolijke en absurdistische universum van Job, Joris & Marieke komt tot leven en het publiek kruipt in het hoofd van de makers.

02.04 T/M 28.08.2022 OFF THE RECORD ERKAN ÖZGEN

In Off the record toont de Koerdische kunstenaar Erkan Özgen in vijf indringende videowerken de impact van oorlog en geweld op mensen.

18.06 T/M 04.09.2022 HUNGER 9 SONGS, 9 FACES, 9 SPACES

In de multidisciplinaire tentoonstelling Hunger nodigt muzikant, singer-songwriter en maker iET je uit in haar huis waarin ze zich eerlijk en kwetsbaar opstelt over het kersverse moederschap.

21.05 T/M 28.08.2022 CLAUDE CAHUN ONDER DE HUID

Belangrijke thema's uit het roerige leven van de Franse kunstenaar, schrijver en activist Claude Cahun (1894-1954) vormen de rode draad door de tentoonstelling Onder de huid. Te zien waren ruim zestig foto's, fotomontages, publicaties en archiefmateriaal van deze veelzijdige kunstenaar.

18.06 T/M 30.10.2022 HERE WE ARE! WOMEN IN DESIGN 1900 – TODAY

In Here We Are! zetten we de spotlight op ruim honderd vrouwelijke ontwerpers. Van Bauhauspioniers en het ontwerp van ruimtecapsule-interieurs, tot legendarische designklassiekers en vrouwen die op dit moment met hun duurzame innovaties hun vak hervormen. De tentoonstelling laat ruim 120 jaar aan meubels, keramiek, glaswerk, juwelen, mode, grafische vormgeving, social design en textiel zien.

21.05 T/M 11.09.2022 SHINE HEROES FEDERICO ESTOL

De Uruguayaanse fotograaf Federico Estol toont het verhaal van Boliviaanse schoenpoetsers. Gekenmerkt door karakteristieke skimaskers en skibrillen trekken zij dagelijks met duizenden de stad in om geld te verdienen.

02.07 T/M 28.08.2022 ALL YOU CAN ART ATELIER MET IBB

De hele zomer stond het Auditorium van de Kunsthall in het teken van All you can Art, de diepgaande samenwerking tussen Kunsthall Rotterdam en Instituto Buena Vista Curaçao. In de open ateliers werd door de kunstenaars gewerkt aan bijzondere kunstwerken en projecten rondom het thema Safe Space. Iedereen – maar dan ook echt iedereen – kon meedoen in de open ateliers van Elvis Chen, Dik Kreuk, Liesbeth Labeur, Roxette Capriles, Gerson Kronstadt, David Bade en Tirzo Martha, en bijdragen aan de continu groeiende tentoonstelling.

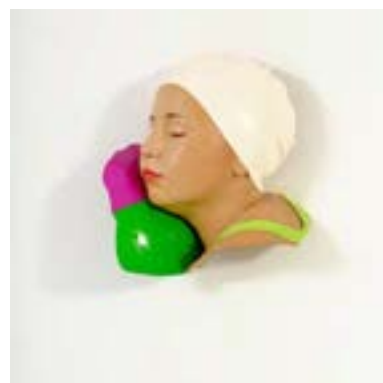
04.07 T/M 30.10.2022
KUNSTHAL LIGHT
**ISA VAN LIER
FLOW**

Voor de 27ste editie van Kunsthal Light laat Isa van Lier (1996) zich inspireren door de oude wijsheden die schuilen in Japanse zentuinen. Ze transformeert de etalage van de Kunsthal in een landschap van gekleurde stenen en keramieken sculpturen.

24.09.2022 T/M 15.01.2023
**STAYING POWER
HIPHOPHUIS
INVITES LAKWENA**

Met Staying Power viert het hiphophuis haar twintigste verjaardag. De Britse kunstenaar Lakwena presenteert in deze tentoonstelling haar nieuwe Jump Paintings.

10.09 T/M 11.12.2022
**HOME IS WHERE
THE ART IS**

De tentoonstelling Home is where the Art is laat zien dat kunst verzamelen je leven kan verrijken. Vooral wanneer je er thuis mee wordt omringd. In een intieme, huiselijke setting ontdekt het publiek dwarsverbanden tussen uiteenlopende kunstwerken van verzamelaars Johan Poort en Manon Visser.

24.09.2022 T/M 29.01.2023
**TIM WALKER
WONDERFUL
THINGS**

In Wonderful Things wordt het publiek ondergedompeld in de fantasierijke verbeelding van een van 's werelds meest inventieve fashion fotografen: Tim Walker. Zijn monumentale nieuwe fotoseries, waaronder het sprookjesachtige Box of Delights, zijn geïnspireerd op zeldzame schatten uit de collectie van het Victoria & Albert Museum in Londen.

17.09.2022 T/M 08.01.2023
**LOEK BUTER
EEN BEER IN DE
POLDER**

Loek Buter toont in zijn met een Zilveren Camera bekroonde fotoserie het verhaal van voormalig circusartiest Maxy Niedermeyer en haar beer Natascha.

22.10.2022 T/M 12.02.2023
**GETEKEND:
ROTTERDAM!
ZE HEBBEN MIJN
HUIS VERMOORD**

In de tentoonstelling Getekend: Rotterdam! Ze hebben mijn huis vermoord geven stadstekenars Kazuma Eekman, Maria Fraaije en Marcel Herkelman elk hun eigen kijk op het thema gentrificatie.

08.11.2022 T/M 26.02.2023
KUNSTHAL LIGHT
**CINDY BAKKER
PLAY**

Cindy Bakker (1989) creëerde in de Kunsthal een speels parcours waarin sculpturen in verschillende vormen en kleuren samenkomen. Door alledaagse objecten te abstraheren speelt Bakker een spel met de ervaring van de bezoeker.

19.11.2022 T/M 10.04.2023
**IN THE BLACK
FANTASTIC**

In the Black Fantastic brengt elf hedendaagse kunstenaars uit de Afrikaanse diaspora samen. Zij gebruiken elementen uit fantasy, folklore, mythe en science fiction om raciale onrechtvaardigheid aan te pakken en alternatieve werelden en werkelijkheden te verkennen.

24.12.2022 T/M 10.04.2023
**VROUWENPALET
1900 – 1950**

In Vrouwenpalet komen ruim honderd werken van onder andere Charley Toorop, Lou Loeber, Else Berg, Jacoba van Heemskerck en Charlotte van Pallandt samen in de Kunsthal. De tentoonstelling laat het vooruitstrevende werk zien van vierentwintig Nederlandse vrouwelijke kunstenaars, die in de eerste helft van de vorige eeuw leven en werken in de voorhoede van de moderne kunst.

OVERZICHT KUNSTHAL LIVE PROGRAMMA 2022

MASTERCLASSES EN ART TALKS

- Masterclass Job, Joris & Marieke ter gelegenheid van hun tentoonstelling A Triple Life, donderdag 14 april 2022
- Artist Talk met choreograaf Justin de Jager ter gelegenheid van zijn werk Intertwine voor de tentoonstelling Calder Now, zaterdag 19 maart 2022
- Artist Talk Marlou Fernanda, zaterdag 23 april 2022
- Power Talk Lakwena in samenwerking met hiphophuis, ter gelegenheid van de tentoonstelling Staying Power – hiphophuis invites Lakwena, zondag 25 september 2022
- Artist Talk Isa van Lier, zondag 30 oktober 2022

NAKED TOUR

- Naked Tour door de tentoonstelling Calder Now, zaterdag 26 maart 2022

THE PERFECT NIGHT

- The Perfect Night rondom de tentoonstelling Tim Walker: Wonderful Things, zaterdag 29 oktober 2022

KUNSTHAL WEEKEND

- Calder Now Weekend, zaterdag 23 en zondag 24 april 2022
- Kunsthal It's a Kind of Magic, zaterdag 29 en zondag 30 oktober 2022

KUNSTKOPPELS

- KunstKoppels in de tentoonstelling Calder Now, dinsdag 15 februari 2022
- KunstKoppels in de tentoonstelling Job, Joris & Marieke. A Triple Life, dinsdag 19 april 2022
- KunstKoppels in de tentoonstelling Claude Cahun. Onder de huid, dinsdag 14 juni 2022
- KunstKoppels in de tentoonstelling Here We Are. Women in Design, dinsdag 4 oktober 2022
- KunstKoppels in de tentoonstelling Tim Walker: Wonderful Things, dinsdag 22 november 2022
- KunstKoppels in de tentoonstelling In the Black Fantastic, dinsdag 20 december 2022

SMAAKMAKER TOURS EN SPECIAL TOURS

- Special Tour / performances Deep in Vogue met Amber Vineyard en Cherella Gessel, zondag 13 maart 2022
- Smaakmaker Tour door de tentoonstelling Claude Cahun met theatermaker Zoë Dee de Heer en theatermaker en dichter Elisa Costa, zondag 17 juli 2022
- Smaakmaker Tour door de tentoonstelling Here We Are door Spoken Word artist Rozienna Salihu, zondag 17 juli 2022
- Smaakmaker Tours door de tentoonstelling Wonderful Things door fotograaf Harmen Meinsma en Florine van Rees, zaterdag 29 oktober 2022
- Special Tour door de tentoonstelling Een beer in de polder door fotograaf Loek Buter, zaterdag 29 oktober 2022

SEE YOU LATER, ILLUSTRATOR!

- See you later, Illustrator! editie voorjaarsvakantie, vrijdag 4 maart 2022
- See you later, Illustrator! editie meivakantie, vrijdag 6 mei 2022
- See you later, Illustrator! editie herfstvakantie, zondag 30 oktober 2022

KUNSTHAL LIVE TAKE-OVER

- Take-over Rotterdam Pride, woensdag 22 t/m vrijdag 24 juni 2022
- Take-over The Utopia Ball, zaterdag 25 juni 2022
- Take-over AfroVibes, zondag 9 oktober 2022

KUNSTHAL LIVE OP ZONDAG

- Kunsthal LIVE OP ZONDAG & Rightaboutnow inc., zondag 3 juli 2022
- Kunsthal LIVE OP ZONDAG & Instituto Buena Bista Curaçao, zondag 10 juli 2022
- Kunsthal LIVE OP ZONDAG & ELLAE, zondag 17 juli 2022
- Kunsthal LIVE OP ZONDAG & Maite Hontelé, zondag 24 juli 2022

BIJLAGE C

ROOSTER VAN AFTREDEN

Raad van toezicht Stichting Kunsthal Rotterdam

NAAM	BENOEMING	HERBENOEMING	AFTREDEN (UITERLIJK)
Mevrouw B.E.M. Tetteroo	01-07-2015	01-07-2019	30-06-2023
De heer S.P. Lubbers	01-07-2015	01-07-2019	30-06-2023
De heer D.J.A. Dokman	01-10-2017	01-10-2021	30-09-2025
Mevrouw B. Sabourian	01-12-2018	01-12-2022	30-11-2026
Mevrouw M.L.P. Krijnen	01-12-2019	01-12-2023	30-11-2027
De heer C. Wong-Loi-Sing	30-08-2022	30-08-2026	30-08-2030

Zittingsduur lid: vier jaar met één keer herbenoemen, dus maximaal acht jaar.

BIJLAGE D

NEVENACTIVITEITEN

Overzicht van de nevenactiviteiten van de rvt en directie in 2022.

RAAD VAN TOEZICHT

Voorzitter

Baharak Sabourian | Directeur Organisaties Rabobank KYC NL

- Lid raad van toezicht Albeda
- Lid raad van toezicht Kunsthal Fonds

Leden

Bianca Tetteroo | Voorzitter Raad van Bestuur Achmea

- Member of the BoD Garanti Emikililik
- Lid raad van toezicht Netspar
- Lid bestuur NCR
- Lid bestuur Achmea Foundation
- Vice voorzitter bestuur Verbond van Verzekeraars
- Lid bestuur Eurapco

Steven Lubbers | CEO Hollandia Corporate

- Voorzitter RVC van DGR BV
- Lid raad van toezicht Kunsthal Fonds

Dirk Jan Dokman | Ondernemer

- Geen nevenfuncties
- Lid raad van toezicht Kunsthal Fonds

Marloes Krijnen | Adviseur en toezichthouder

- Vice-Chairman Advisory Board Deutsche Börse Photography Foundation
- Member Rolex Mentor and Protégé Arts Initiative
- Voorzitter Unbound
- Lid raad van toezicht Dutch Culture

Cye Wong-Loi-Sing | Creative Director Brand New Guys (per 30-08-2023)

- Lid raad van toezicht Schemerlicht Festival

Directie

Marianne Splint, algemeen directeur/ bestuurder

- Lid bestuur Museumvereniging
- Lid bestuur Stichting Museumkaart
- Secretaris bestuur Stichting Vrienden Jan van Brabant
- Jurylid Museum Talentprijs, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Herman van Karnebeek, zakelijk directeur/ bestuurder

- Voorzitter Stichting FondsDBL
- Voorzitter Stichting Museumpark

COLOFON

REDACTIE

Team Kunsthal Rotterdam

GRAFISCH ONTWERP

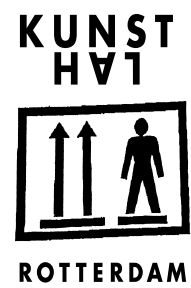
Das Buro

DTP/OPMAAK

Anneke van der Stelt

BEZOEKADRES

Kunsthal Rotterdam
Museumpark, Westzeedijk 341
3015 AA Rotterdam
communicatie@kunsthal.nl

Tim Walker: Wonderful Things.
foto Marco De Swart

